

Der är lifligt folkvimmel och granna butiker, för resten höga och stora moderna hus rundt omkring, så att man kan tro sig vara utom Spanien och redan på andra sidan Pyreneerna inne i Frankrike.

Det första vi gjorde dagen derpå var att gå till målningsgalleriet, som dagligen är öppet för publiken. Museipalatset är jmförelsevis lågt, och man kommer in i galleriet utan att behöfva stiga upp för någon trappa; först i en rotunda och derifrån i de öfriga salarne, hvar-est man icke tager många steg, förr än man befinner sig midt ibland de dyrbara mästerverken, alla väl belysta och väl placerade. Men jag skall icke försöka att göra en beskrifning på Madrids museum. Det finnes en stor mängd ypperliga mästerstycken såväl af de italienska som de nederländska skolorna, och tyst och stilla kan man få beundra Tizian, Rafaël, Rubens och alla de andra. Den som ändock kanhända förvånar en nykomling mest är Velasquez. Jag åtminstone blef så förtjust af hans sätt att måla, att jag icke kunde gifva mig ro, förrän jag hade skaffat mig tillåtelse att få kopiera och studera hans målningar, något som också sedan upptog mesta tiden af mitt vistande i Madrid. Endast få taflor af Velasquez hafva blifvit spridda i Europa, under det galleriet i Madrid ännu eger icke mindre än 62 stycken, som säkerligen äro hans allra bästa, och de flesta så väl bevarade, att de kunna tyckas vara målade i går. Men äfven de andra store mästarne af den spanska skolan äro förträffligt representerade i Madrid och väcka beundran genom sin starka originalitet. Man kan icke undgå att anmärka den stränga allvarsamhet, som det spanska målningssättet lägger i dagen, jmfördt med det mera lefnadslustiga italienska. Denna allvarliga riktning, som genomgår den spanska skolan, antages af många hafva sin upprinnelse från inquisitionens och presternas inflytande, men otvifvelaktigt är den äfven ett uttryck af spanska folkkaraktären, ett sinnelag, som innehåller kontraster så oväntade, att det mer än ofta missförstås eller

förefaller alldeles obegripligt för resten af Europa. Här fins Zurbaran, som Filip IV kallade »pintor de los reyes y rey de los pintores», Ribalta, Roelas, Alonzo Cano, icke att tala om Ribera lo Spagnoletto och Murillo.

Man har sagt om Velasquez, att alla hans taflor äro af en porträttmålare, och att de sakna dramatiskt intresse. Alla hans figurer äro dock så fulla af lif och själ, att de nästan tyckas röra sig, och de blifva liksom till verkligheter förr, än man frågar efter hvad de sysselsätta sig med. Men att jmföra honom med de stora italienska mästarne är som att jmföra prosa med poesi. Han lärer också en gång sjelf hafva sagt, när han var i Venedig: »Raffaello non mi piace a fatto — Tiziano è quello che porta la bandiera». När man betraktar Velasquez' målningssätt, påminner man sig historien om Apelles, som sade om Protogenes: »han målar lika bra som jag, men han vet icke när det är tid att taga handen från sitt arbete.» Det var just detta Velasquez förstod så väl; han var en mästare, som såg strax när arbetet var färdigt.

Jag gick alla dagar till museet och kopierade rätt mycket der, förnämligast koloristerna: Tizian, Paolo Veronese, Velasquez och Rubens, och tyckte att det gjorde mig godt. Rubens »den starke» tog mig liksom helt och hållet till fånga. Han är en trollkarl, när han börjar leka sin grandiosa lek med färg och ljus, ja också med form. Det är på ett underligt sätt uppfriskande att så att säga få komma i sällskap med hans ofantliga lefnadslust.

Emellertid hade Topham begifvit sig på en utflykt till Segovia och La Granja, det kungliga lustslottet i bergstrakten. Jag sökte i stället upp Plageman, som jag visste fans i Madrid, sysselsatt med att för gamle konungens af Würtemberg räkning i galleriet kopiera i synnerhet barhalsade nymfer och gudinnor i negligé. Jag

fann honom alldeles den samme som jag hade lemnat honom vid min afresa från Rom, utom i det fallet att han nu var gift med en liten nätt italienska, bördig, såsom jag tror, från Grotta Ferrata eller Castel Gandolfo, Frascati eller Rocca di Papa, och som såg så ung ut, att hela världen beständigt misstog henne för en dotter af Plageman, i synnerhet som dennes skägg nu växt så yfvigt som på en kapuciner munk och mustascherna så långa som på en flodgud. De emottogo mig med stor hjertlighet, och jag tillbragte under mitt förlängda vistande i Madrid mången munter stund i deras sällskap. De hade genom ödets skickelse kommit att bo vid Calle del Desengaño, fyra trappor upp, men hade derigenom hvarken blifvit modstulna eller melankoliska; tvärt om prisade han mycket den goda dagern i ateliern och utsigten från fönstret, der man såg öfver ett vidsträckt och romantiskt fält af vindskupor och skorstenar, tegeltak, vindflöjlar och torn. Det oakadt trufdes de icke särdeles i Madrid; såväl herrn som frun hade mycket att säga om ställningar och förhållanden der, som kommo dem att både med kropp och själ längta efter sitt förlorade paradiset Roma, eller öfver hufvud taget la bella Italia. Plageman var ingen »papalino», utan hade till och med svingat sig upp till graden af »sergente» i la Guardia civica Romana, och hade som sådan i det längsta under kulregnet försvarat sin post vid Porta Cavalleggeri eller Porta San Pancrazio under fransmännens attack på Rom 1849. Det var därför icke att undra på, om han efter republikens fall till undvikande af trakasserier bestämde sig för att lemna Rom. Roligt var att nu höra honom i lugn berätta sina sista mått och steg i den eviga staden och om sin romantiska flykt derifrån. Under den senaste villervallan hade han på lediga stunder från sina mera maktpåliggande politiska och krigiska värf äfven haft under händer ett gammalt kardinalsporträtt, från hvilket han på ett delikat sätt med spiritus vini och rakkniff örstätt att skrapa bort nästan hela peruken, hvar-

efter han hade godt hopp om att temligen lätt kunna transformera taflan till ett sådant utseende, att de lärdeste professorer skulle misstaga den för en äkta madonna af Lionardo da Vinci och en värdig prydnad i hvilket galleri som helst. Man kan föreställa sig, huru smärtsamt det skulle vara för honom att nödgas lemna denna dyrgrif efter sig; men nöden har ingen lag. Efter mogen öfverläggning beslöt han sig för att vid afresan hellre försöka smuggla bort öfver gränsen sin trolofvade. Att kunna erhålla något polisens pass för henne var icke att tänka på, utan blef det därför nödvändigt att hitta på något knep att draga hans helighets sbirrer vid näsan. Plageman tänkte först på att bädda henne i ett halmläss liksom Gustaf Vasa, men slutet blef att, när gränsvakten passerades, hon förklädd såsom vetturinens drängosse hängde sig på kappsäckarne bakpå vagnen, yr i hufvudet och darrande af fruktan för att blifva upptäckt. — Nu beskrefs allt detta af den lilla glada italienskan med sådan liflighet, att hvar och en som hörde henne kunde tycka sig liksom sitta på smörjburken under vagnen och åse hela uppträdet. I Livorno blef herrskapet sammanvidt af svenske konsulu, som stälde till ett dundrande bröllopp och kalas, hvarefter resan fortsattes oafbrutet öfver berg och dal med Madrid till mål.

På staffliet stod nu en tafla, som förestälde en flicka i röd nettunokostym, sittande på några antika marmorfragmenter och hållande en mandolin i handen. Rundt omkring på väggarne voro fastnubbade målade studier och skizzer, hvaribland utkastet till Plagemans tafla »Judas som kastar blodspenningarne i templet», — äfvensom begynnelsen till en altartafla ex voto för Södertelje kyrka, hvarest Plageman lärer vara döpt. Men hans egentliga arbete var dock de kopior, hvarom jag förut talat; det var Venus sofvande och Venus vaken, Venus badande och dito Diana, dessutom nymfer och bacchanter, men af bibliska ämnen inga andra än Loths döttrar och Potifers hustru. Han sade sig dock hafva gjort en lista på

åtskilliga andra religiösa målningar, som han trodde kunna vara i hans majestäts smak. Likväl hade de väntade inkomsterna för allt detta ännu icke inflytt, utan medan Plageman fitigt målade på Danaë i guldregnet, måste han derjemte utan återvändo försöka trösta sin otåliga spanska värdinna med hoppet om silfverskuren, som den schwabiske Jupiter en gång skulle skicka.

Det var midt i sommaren och varmt som i Senegambien. Midt emot, på andra sidan om den trånga gatan, stod ett litet jernbeslaget kyrktorn, och när man der tog sig för att ringa klockorna, tycktes det vara som inne hos oss. Det tjänade till intet att stänga fönsterna, ty i sådant fall dallrade och skallrade dessa så våldsamt, att det endast ökade oljudet. Det säkra är att denna klockringning alls icke bidrog att göra herrskapet Plageman mera andaktsfulla, utan snarare starkt upprörde gallan hos vederbörande; ty utom att det kom örhinnorna att värka, afbröts derigenom tvärt all konversation, och en liten kanariefogel, fruns älskling, som hon fört med sig i en korg ända från Italien, flaxade i stålträdsburen, mer än till hälften ihjälskrämd. Vi sutto väl i skjortärmarne, men det var dock för mig alltid en hugnad, när Plageman om qvällen skickade efter några glacer; det var en vederqvickelse och läskade åtminstone för några ögonblick. Vår ryss var understundom med vid sådana tillfällen, och det berättades då många lifliga tilldragelser, blandade med kulörta konsthistorier, hvilka dock sällan hunno blifva fullt utvecklade, förrän tornuret midt emot hördes surra en lång stund, innan klockan till slut började slå, först alla fyra kvarterna och sedan timmen med så långt uppehåll emellan slagen, att de kunde tyckas vara lika väl tjugu som tio — åtminstone nog många att komma oss alla att gäspa och ryssen och mig att på sömniga ben trefva utföre de långa, mörka trapporna, som tycktes oss leda djupt under gatan, liksom ner i källaren eller i underjorden; och jag hörde ryssen muttra någonting, som betydde att han icke tyckte om att löpa på visiter.

Madrid behagade mig icke — fernissad råhet och sängkamaraktighet. Förgäfves sökes der Sevillas sprittande och friska zigenarliflighet. Jemfördt med Andalusien föreföll mig allt vara så prosaiskt, att det var nästan med rörelse som jag en gång på gatan fick se ett uppträde, som påminde om forna lustigare stunder i södra Spanien. Utanför en rucklig »posada» eller värdshus stod nemligen en »galera», förspänd med många mulåsnor och färdig till aftåg. Med galera menas en stor och tung rustvagn, öfverspänd med grof segelduk och hvilande på låga, starka, med tjocka jernskenor beslagna hjul, hvilka med synbar tröghet och gnisslande motsträfvighet tyckas vilja sätta sig emot all rotering, när mulåsnorna piskas för att sätta vagnen i rörelse. Man kan då nästan tycka, att ett sådant fordon borde kunna drivas fram fortare med åror, i fall landsvägarne i Spanien icke voro så torra och steniga. För icke länge sedan ersatte sådana forvagnar diligenserna och äro ännu dessas medtäflare. Inne uti vagnen finnas vanligtvis bolstrar stoppade med hö, säckar med hyfvelspan eller halm, hästtacken och trasmattor, allt till de resandes bekvämlighet och trefnad. En resa i en sådan galera varar gemenligen flera dygn, innan man hinner sin destinationsort eller hamn, och man måste därför vara tacksam för att det under tiden åtminstone fins sådana lyxartiklar som de nämnda att tillgå. Antalet af personer, som vagnen kan rymma, anses vara obegränsadt, och nya reskamrater stufva sig därför in der, en efter annan, allt som färden fortskrider — och med alla bylten, korgar, krukor och kistor kan det derför mången gång under en sådan lustresa kännas ganska trångt och obehvämt. I synnerhet är det rätt förargligt nattetid, när man ej kan sofva och måste höra rundt omkring sig alla olika metoder att snarka, fnysa och sucka som kunna finnas, ehuru man dock måste anse sig lycklig, om det icke finnes något eller några lindbarn, som utan återvändo skrika och nödvändigtvis måste hjälpas på många obehagliga sätt. Med ett ord, rådligast

är att den, som känner sig fallen för melankoli, undviker att resa på galera i Spanien.

Som jag icke för närvarande behöfde följa med på färden, kunde jag nu stå på gatan och i all rolighet betrakta afskedet. Värden syntes i porten och tycktes vara dubbelt nöjd och belåten, därför att han hade fått sin betalning och hade glad utsigt att blifva qvitt sina gäster. Det var utan tvifvel ett aktörssällskap — att döma af några ihoprullade teaterdekorationer, lika refvade segel efter pipande stormen, och bukiga kappsäckar, troligtvis fullpackade med purpurmantlar, guld kronor, silfverhjelmar, lösskägg och peruker, attributer och symboler. För notställaren och basfiolsfodralet tycktes man hafva det största hufvudbry att finna plats. Lycka var att de flesta bland herrskapet voro magra, så att man ändock klämde in sig temligen bra. Primadonnan, som var en rätt vacker människa, hade en barnunge i knä och vinkade med solfjädern afsked till den feta värdinnan i fönstret. Mulåsnorna ruskade sina tunga seldon, med alla tofsar och bjellror, majoralen smackade och svängde piskan, och hela galeran var derefter i gång och i en handvändning förgäten.

Men en målare kan stå och se efter ett sådant följ; han tycker ju mången gång mer om att betrakta en skräpig ruin än ett hvitlimmadt fyrkantigt hus och lockas mer af det brusande vattenfallet än af den stillastående trädgårdsdammen. Vi hafva icke alla samma lynne; mången har roligt, der andra skulle känna sig oroliga. Näktergalen sjunger ju mera förtrollande i skogssnäret, bland ufvar och flådermöss, bland tordylflar och skalbaggar, än den feta domherren i förgyld bur bland snusförnuftiga tanter.

Don Frederico de Madrazo är museidirektör och Madrids förnämste målare — den älskvärdaste konstnärssjäl, med den finaste bildning, stor talang förbunden med

den naturligaste, uppriktigaste blygsamhet. Jag hade blifvit presenterad för honom af Bergman, på hvars middag han alltid var den intressantaste gästen. Han bodde med sin familj nära Prado och hade der äfven sin stora atelier. Der stod mot ena väggen en stor påbörjad altartafva, som blifvit förstörd derigenom, att vid något upplopp gevärskulor hade farit från gatan in genom fönstret och skadat målningen på många ställen — cosas de España! Han visade mig ett par portföljer fulla med särdeles intressanta och märkvärdiga handteckningar af Goya. Det skulle vara mycket svårt att för den, som aldrig sett någonting af denne målare, göra begripligt hvaruti hans stora originalitet som konstnär består, men jag tror att det icke är orätt att räkna honom bland de största artistiska snillen, som detta århundrade framalstrat. Med sin lätttrörliga och eldiga inbillningskraft tyckes han njuta af att passioneradt tränga in bland det förskräckliga. Bland dessa teckningar fans det sålunda de rysligaste grupper och familjescener, föreställande lidanden under den franska invasionen på Napoleons tid, tecknade så lifligt och med så stor sannolikhet, att de föreföllo vara af ett verkligt åsyna vittne — hvarför man också icke kunde betrakta dem utan att inbillningen deraf liksom skakades yrvaken. Ohyggliga presthistorier, inquisitionstortyrer och klostercener, arresteringar, arkebuseringar, garroteringar, — allt med ett beundransvärdt sinne för det ovanliga och pittoreska, genomgående spanskt, utan den minsta fläkt af någonting utländskt. Som målare var dertill Goya en kolorist med en så förtjusande känsla för färgharmonier, att några af hans bästa verk kunna förtjena att jämföras med Murillos och Velasquez'; han har också blifvit kallad den siste spanske målaren. Många af de porträtter han målat äro äfvenledes verkliga mästestycken.

Toledo.

Efter att på lång tid pennan icke kommit i hand, skrifver jag nu igen. — Den senaste tiden hafva vi tillbragt i Toledo och sågo der så mycket värdt att målas med färg, att jag helt och hållet glömde bort att svart bläck fans.

Med de bästa rekommendationer från vår aimabla señorita Emilia de Gayangos till don Vicente de Pablo och hans unga och glada señora, kunde vi utan många andra formaliteter flytta direkte in i deras nätta och trefliga hem, der vi sedan hela tiden under vistelsen i Toledo funnit oss särdeles belåtna.

Det behöfs icke många timmar för att komma från Madrid till Toledo, men när man hinner fram dit, kan man tro sig hafva gått igenom lika många århundraden eller känna sig midt i en gammal riddarroman. Allt är gammalt hvart man vänder sig, så att till och med skynne på himmelen se ut, som om de ännu stodo kvar allt sedan Rodrigos tid. Stadens dominerande läge är obeskrifligt pittoreskt och imponerande; det är som att se en jernhård massa af urgamla fästen och riddarborgar, svartnade torn, murar och bröstvärn, under hvilka den mörka Tajo flyter stilla fram emellan stupande branter och höga lodräta klippor, allt just som man i inbillningen skulle vilja måla själfva midten af visigothernas väld och gamla Castiliens hufvudstad. Öfver floden leda höga, men fasta brohvalf fram till urgamla stadsportar och i den backiga staden slingra sig de smala, krokiga gatorna emellan höga mörka palats, som fordom hyste en stolt adel och stoltare prelater, men på hvilkas tunga jernbeslagna portar, stängda sedan århundraden, numera mången flitig spindel obekymrad spänner sina nät emellan de rostiga gångjernerna och i ro håller sin siesta inuti själfva nyckelhålet. Man går ofta långa stycken emellan kala, mörka tegelstensväggar, liknande brandmurar, med knappt

en glugg eller ett fönster, mycket mindre en städad balkong.

Zocodover kallas det förnämsta torget, och derifrån leder en mycket pittoresk gata ner till den stora katedralen, dit man naturligtvis går först. Den ofantliga kyrkan är så omgifven af gamla tillbyggnader och skräpiga boningshus och ligger så nersjunken uti sin omgivning, att det yttre alls icke är imponerande, ehuru tornet säges vara tre hundra fot högt. Inuti kyrkan synas emellertid otaliga märkvärdiga spår af spansk konst, påminnande om hvarje slags stil, från tolfhundralets ända till förra seklets roccoco. Genom den mängd detaljer, som man ser omkring sig, minskas kanhända intrycket af det hela, hvilket ändock är mycket massivt och stortadt. Erkebiskopsdömet Toledo är alltid primatet i den spanska kyrkan, och i gamla tider var det ett säte för de mäktigaste prelater. Numera kan dock detta knappt skönjas annat än af de praktfulla grafmonumenterna i katedralen, bland hvilka jag sedan under mitt uppehåll i staden tillbragte så mången stillsam dag. Pittoresk är den gamla kyrkan mer än mycket; öfverlastad med ornament, målning och förgyllning, i nischerna marmorstatyer med guldprydnader och rosenfärgade anleten. Fint skulpterade korstolar, trappor och balustrader, dyrbara gallerverk af förgylt jern, inlagdt med silver- och bronsfigurer, målade fönster, tunga silverlampor, altartaflor och krucifix. Jag hade också knappt flyttat in min kappsäck hos don Vicentes, förr än jag bar min portfölj in i katedralen, af hvilken i sin helhet jag genast satte mig i besittning, som komme jag med en päflig bulla under armen.

Hemma hos don Vicentes bodde min reskamrat i ett litet rum och jag i ett annat, icke mycket större än en klostercell, men med balkong ut åt den tomma och sneda gatan. I hvardagsrummet eller salongen fans det gammaldags spanska möbler, gyllenläderstapeter, venetianska speglar i tunga ebenholzramar, sinkadt porslin och spräckta

majolicafat, elfbenskrucifixer och mörka, maskätna helgontafior i öfverflöd. Don Vicente hade också samlat några små pergamentsbreviarier med fint målade illustrationer, sammetspermar och silfverknäppen, väl förvarade i mörka valnötsskåp bland gamla kopparstick och gulnade handteckningar. Han hade sinne för sådant och tycktes känna till mycket af hvad som ännu fans kvar i Toledo af gammalmodiga saker; han hade reda på en hel mängd årtal — om han icke alltid kunde minnas hvad som på dem hänt — kunde uttyda så godt som utplånad munkskrift på gamla grafstenar, kände äldriga vapensköldar och heraldik så väl som skyltarne på gatan, och kunde berätta långa sagor om de forntida riddersmän, hvilkas skepnader lågo utsträckta i full rustning och med långa glafvar bredvid altaret i kapellen. Hans och vår värderade señora Rosalia hade, som jag tror, andra tycken, och hennes fantasier fladdrade kanhända hellre bland hvad nutiden kunde bjuda. Toledos moderna historia var hennes studium, och om hon icke mycket lade sig i eller brydde sig om att följa med allt, som tilldrog sig i domkapitlet under lyckta dörrar, hade hon ett så mycket qvickare öga och öra för mera världsliga ting. Tia Magdalena, don Vicentes ogifta syster, var en lydig amanuens åt señora Rosalia såväl i hushållet som i den yttre världen och kunde, fastän ogift, nog bistå med råd och dåd vid många delikata familjefrågors lösning och derjemte kasta, likaså graciöst som sin egen mantilla, en slöja öfver de husliga bräckligheter, som helst borde lemnas i skuggan. Hon var låghalt och hade en sned rygg, — utan vingar — men var ändock ställets goda genius, genombeskedlig, from och välvillig och verkligen förtjent af större erkänsla och tacksamhet, än den hon skördade, ty den bestod merendels ej af något ljufligare än en kyss af husets suveräna monark, en liten femårig, svarthårig Cupido, illmarig och bortskämd och regerande som en riktig Nero.

Hos don Vicente fans icke något rum, som riktigt kunde passa till atelier, och vi började därför tänka på

att skaffa oss ett sådant tillhåll på något annat ställe i staden; ty det var ögonskenligt, att i Toledo funnos öfverflödigt många både vackra och fula modeller att måla efter och hvilkas bekantskap det icke borde blifva särdeles svårt att göra, i fall vi kunde bjuda på någonting likt egen våning. Vi satte alltså strax den outröttliga haltande tia Magdalena i gång för att upptäcka en för oss i sådant afseende tjenlig lokal, som vi förestälde oss nog borde vara lätt att finna i någon gammal klosterbyggnad i staden, lika godt för oss om det vore i ett munk- eller nunnekloster, så länge vi icke voro tvungna att allt för strikte foga oss efter ordensreglerna. Jag började emellertid gå i katedralen och måla i det ståtliga grafkapellet, som innesluter marmorvården öfver den halshuggne store konnetabeln don Alvaro de Luna. Det roade mig också att teckna i andra vrår af den ofantliga kyrkan, utan att bekymra mig om, hvarför de svarta presterna smögo sig omkring emellan kolonner och kapeller, och utan att räkna hur många gånger de knäböjande karingarne kysste sina radband framför helgontafiorna i altarnischerna, — icke heller skrämde mig de stela marmorbilderna på grafvarne, med dok och slöja, slutna ögon och hopknäppta händer, ehuru jag nog ibland tyckte mig se dem gäspa, när domherrarnes mummel i koret under vespern drog ut för länge.

Emellertid satt min engelske reskamrat hemma i sitt lilla rum, der han börjat måla en studie efter den vacklande toledanska tvättställningen, handduken och tvålasken i ena hörnet vid fönstret, ganska vackert belyst om morgonen, när den spanska solen brukade skina in genom hålen på gardinen. Han var förtjust af effekten, och jag tviflar icke på, att han i sinom tid kommer att begagna den i någon liffig komposition, föreställande någon spansk Aurora, — *al fresco*, förstås.

Toledos målningssgalleri är icke mycket rikt. Der fins likväl en myckenhet gamla taflor, samlade från numera förstörda eller öfvergifna kloster, hospital och kapeller, inhysta i några salar, som fordom tillhört det stora klostret San Juan de los reyes, efter hvilket så praktfulla och särdeles pittoreska ruiner ännu stå kvar i närheten. Det blef färdigbygdt på 1470-talet och gynnades mycket af Ferdinand och Isabella, som begåfvade det med ett rikt bibliotek och bördiga landamären; sedermera förstördes det vid den franska invasionen under Napoleon. Utanför på den grå muren hänger ännu en stor myckenhet jernringar och kedjor, hvilka burits af kristna fångar, återlösta från morerna.

Inne i klosterträdgården började jag också göra några studier. De höga, tomma pelargångarne, öfvergifna och sönderfallna, äro hållna i en grann, flamboyant stil; och under de nedrasade hvalfven, der solen basade på gröna vinrankor, vilda blommor och ogräs, trippade mängen liten smalyggad, grönförgyld odla qvickt fram på stenmuren, tittade sig omkring, nickade med hufvudet och vickade på stjerten, liksom för att säga, att allt var bra i hennes tycke — liksom det också var i mitt, för ögonblicket. I ena hörnet af gården ledde en trång hvälfd port och en trappa upp till några rum, som kanhända fordom hade varit sjelfva klosterköket, och som ännu kunde bebos, ty från den trakten hade jag sett en flicka komma med en kruka för att hemta vatten ur brunnen. För att göra bekantskap med en vacker spansk flicka i underkjol och lintygsärmar fordras det icke mycket långvariga studier eller cirklade mått och steg, icke en gång i ett välbestädt munkkloster, mycket mindre i en klosteruin, och utan någon öfverdrifven adoration dröjde det icke länge, förr än hon lät sig öfvertala och beveka att en dag komma ner och sitta för min målning.

Ett par tre af hennes anhöriga blefvo i följd deraf också snart synliga. Det var en stilla och tyst familj, som icke gjorde buller af sig, om jag undantar att fadern

längst in i det forna klosterbiblioteket hade inrättat åt sig en snickareverkstad, der han hyflade och högg till råämnen för vaggor, hvilka sedan färdiga och grant målade gingo rätt bra åt, äfven oaktadt klostret var upphäfdt. Men detta var endast hans tidsfördrif på lediga stunder, ty hans egentliga sysselsättning var att ringa i domkyrkotornet, ett göra som så upptog alla hans tankar och hvarje minut, att han blott sällan kunde få roa sig med att hyfla på de nya vaggorna åt församlingens yngsta. — Gifmilda och frikostiga klimat! Soliga himmel, som så ymnigt låter regna belåtenhetens manna, blandad med gula garbanzos, turska bönor, lök och korf och salad till magarnes fulla tillfredsställelse och mättnad, som låter läskande vatten porla ur naturliga källor och böjer den krokiga vinrankan för att bjuda sina tunga klasar, lätta att pressa! Det är i en sådan klarhet glädjen känner sig hemma, bland blixtrande ögon, friska rosenkinder, körsbärsläppar och sprittande lif; det är der, som nejlikan trifs i de glänsande flätorna, kastagnetterna emellan de qvicka fingrarne, canzonettan och seguidillan på den lättörliga tungan och gud Amor sjelf i hjertat.

Min engelske reskamrat, som hade redigt hufvud och icke glömde att, som sig borde, ibland äfven studera almanackan, började emellertid småningom, såsom han sade, tydligt finna, att tiden gick, och att det derfor kunde vara skäl att snart avsluta våra forskningar i Toledo, för att kunna hinna med sådana äfven på andra orter. — Men jag tyckte almanackan vara en tyrann. Jag tror icke heller, att don Vicente och señora Rosalia just längtade efter vår afresa. Han gjorde många frestande projekter till utflygter och återfärder och hade under tiden icke försummat att spana efter något tomrum, som kunde blifva lämpligt till studio och sålunda egnadt att för längre tid fångla oss vid Toledo. Men hittills hade det varit bara ett fåfångt spring och andtrudet jägtande i backarne. Vår halta Tia Magdalena hade i samma ärenden icke heller lyckats skörda annat än mycket fårskt

svaller, dock icke något af särdeles stort värde — åtminstone icke för oss.

Då man är i Toledo, bör man icke försumma att gå till kyrkan Santo Tomé för att se de taflor, som der finnas, målade af Teotocopoli, »el greco», såsom han kallas, en af spanska skolans finaste kolorister. Denne målare hade blifvit handledd af Tizian sjelf i Venedig och förvärfvade sig derigenom ett målningssätt så förvillande likt dennes, att hans arbeten icke sällan misstogos för mästarens. Detta säges hafva till den grad sårat hans egenkärlek, att han helt och hållet öfvergaf den tizianska varma koloriten och i stället valde att måla allt i en besynnerlig gråaktig stämning, och det kan icke nekas, att han äfven på sådant sätt lyckades göra mästerliga arbeten, och att den honom egendomliga gråa färgtonen har en förvånande finhet och originalitet; men Teotocopoli är ensam i sitt slag, en eremit i färgernas värld.

Under sådana studier led vårt vistande i Toledo småningom till sitt slut, och ehuru den jmförelsevis korta tid, som vi der tillbragte, icke medgaf annat än en allt för ytlig öfversigt af de fantastiskt romantiska elementer, hvilka äro liksom bosatta der, skattar jag likväl som en stor vinst att hafva fått besöka denna förvånande stad. Jag har aldrig varit på något ställe, hvarest erinringar om chevaleriets poesi förekommit mig mera, så att säga, åskådliga, och en poet, hvars sympatier dragas åt detta håll, föreställer jag mig därför borde i Toledo kunna fånga en myckenhet praktfulla, underbara, färgrika drömmar. Goter, judar och morer lefde här blandade om hvarann under samma välde, och i det en gång majestätliga slottet, för närvarande en ofantlig ruin, satt kejsar Karl V och regerade Europa. — Nu satt i stället vår »majoral» redo på kuskbocken och smälde med piskan, och vi måste följa med hvarthän han styrde, ty man hade

redan bundit fast våra portföljer och kappsäckar på vagnstaket. Och till Madrid gick det.

Cuença.

Återkomna till Madrid, stannade vi icke många dagar der. Det var redan i medlet af Augusti månad och rätt varmt, så att vi längtade efter någon sval bergstrakt, och beslöto alltså att med diligens fara till Cuença, som ligger söder om Madrid på vägen till Valencia. Vi lemnade därför den spanska hufvudstaden söndagsmorgonen kl. 11 och anlände till Cuença måndagsmorgonen kl. 6.

Denna lilla bergstad är obeskrifligt pittoreskt och romantiskt belägen bland klippor och vatten, berg och backar och lummiga träd. Det fans, som jag tror, icke något annat värdshus än det, i hvilket vi togo in, och som kallades Parador de San Francisco. Af Tyrie hade jag fått rekommendationsbref till en af Cuenças magnater, don José de San Marco, en nobile eller hidalgo med ett stort förfallet hus, som icke tycktes innehålla annat än stora breda stentrappor och långa korridorer. Han hade dessutom borstad hatt, tygkängor och en tung guldkedja med en stor knippa berlocker, signeter och amuletter på västen, och var så artig att sedermera nästan dagligen invitera oss att i hans sällskap promenera så mycket vi orkade utefter flodbrädden, Las Os, som den kallas, emellan fantastiska bergsformer, öfverhängande klippbranter och på knaggliga stigar, som mången gång tycktes kännbart illa motsvara vår hidalgos tygkängor, men som för oss under tiden utbredde många behag.

Ett par dagar efter oss anlände också vår vän Edward Goodall till Cuença och måste i brist på andra rum till en början bo i vårt gemak. För denna komfort och för mat betalade hvar och en tolf realer om dagen, ungefär tre francs. Husfolket var välvilligt och beskedligt

och hushållningen ännu ungefär densamma som på Gil Blas' tid — ja i somliga rum fans till och med liksom en fläkt af Sancho Panza.

Parador de San Francisco hade förut i mera välsignade tider varit ett gammalt kapucinerkloster, och till köket gick man ännu in genom en port på det grå klocktornet, som numera icke tjenade till annat än dufslag. Icke alldeles så högt upp som der dufvorna kuttrade, men i öfversta rummen, bodde en fetlagd fru, vid namn doña Catalina, med en sextonårig vindögd dotter, som hette señorita Agada, och en vacker piga, som kallades Modesta. Trappan upp till denna våning var nog temligen brant och smal, men ledde ändock snart till bekantskap med fruntimmerna deruppe, utan att man behöfde vänta på att blifva införd och presenterad af någon öfverceremonimästare. Doña Catalina presenterade sig själf såsom enka efter en öfverstelöjtnant vid ett dragonregemente och var full af prat och historier, krigiska minnen, minnen i sporrar och trekantig hatt. Sjelf var hon dock numera fredlig nog, fastän hon hade svarta mustascher, imponant hållning och isterhaka. Agada var förlofvad, sades det, men dertill af en styfmoderlig natur behäftad med sådan skelögdhet, att hon med bästa vilja i verlden icke kunde hjälpa, att hennes ömma blickar kastade sig ut på resor åt så många olika håll, att det var nästan omöjligt att gissa hvem som var hennes fästman — och om derigenom misstag inträffade, på hvem skulle man skylla? Pigan Modesta hade ännu ingen »novio»; hon kände kanhända, att hon kunde välja bland många, och ville emellertid, att man skulle tro henne hafva ett riktigt diamanthjerta i bröstet, ehuru det icke så sällan behagade henne att på skämt locka vederbörande med lilla guldhjertat, som dinglade i halsgropen. För öfrigt fans det äfven andra flickor och qvinfolk i huset; arbetsamma med att göra egentligen ingenting — annat än trifvas i sina stickade snörlif och blå strumpor: friska konstitutioner med spännen i skorna, med vattenkrukor på höften

och törnrosor i de tjocka, svarta, lurfviga hårflätorna, som hängde hoptrasslade på nacken; höga bröst och goda lungor, halsar och tungor.

Snart sågo vi också anlända till detta dufslag mr Ross, en engelsk ingenjör, som hade rest i Sverige och ännu kunde tala svenska, det vill säga så mycket att han kunde säga: »Det var fan till vacker flicka» — ett uttryck, som han nu tyckte passa särdeles väl på Modesta och hvilket hon, som likväl aldrig hade varit i Sverige, syntes alldeles rätt förstå, utan att man behöfde plugga in det i hennes spanska hjerna.

En annan långväga resande visade sig också, likväl utan att taga in i vårt värdshus, lyckligtvis; ty denne turist hade svans och var för öfrigt en blek och mager vagabond, till yrket komet. Han sades bebåda krig och långvarig torra såväl på ett som på annat, endast öfverflöd på kurirer emellan stora makter, krigsrustningar, gräshoppor och sqvallerkaringar. Emellertid berättades, att några tvätterskor tydligt hade sett kometen, innan han om qvällarne gick ner och lade sig bakom bergen, beskedligt rulla ihop svansen och lägga den i ordning för natten. Men detta var ett rykte, som misstänktes hafva sin upprinnelse från en döfstum dräng i huset, och som därför kanhända berodde på ett missförstånd af hans ofta svärbegripliga fingerspråk, eller var ett af hans många påhitt, ty Ignazio var en illmarig, burlesk och lustig sälle. Qvickögd som hin håle, fans han öfverallt, både natt och dag, och såg betydligt mer än hvad han borde. Han plirade och nickade, vinkade och pekade och grinade och gick bland de sköna som deras onda samvete; åtminstone tviflar jag icke på, att de mer än väl förstodo hvad alla hans satiriska tecken betydde. Jag begrep naturligtvis ingenting, men tröstade mig med att till och med många hieroglyfer, äfven när man rätt kan läsa dem, icke innehålla annat än bara strunt.

Under vår vistelse i Cuença inträffade årsmarknaden derstädes, och det var då rätt lifligt och lustigt att se

det solbrända bondfolket komma in till staden i dammiga skor från den omgivande trakten. Det var då handel och vandel, bölande oxar och små grisar med sina feta föräldrar, ståt i kyrkan innan tjurfäktningen börjades — med ett ord, allt mycket magnifikt, och det hela luktande så starkt af folk, hvitlök, olja, rosendoft och mulåsa, att publiken tycktes riktigt vara i sitt rätta element och liksom i ett förtjusande paradiset. I denna nöjenas hvirvel drogoss också vi med resten in uti katedralen, som i sig själf icke är särdeles anmärkningsvärd, men nu stod smyckad som en brud och erbjöd rätt egendomliga scener: spektakler, processioner och ceremonier. San Rocco i sina bästa och snyggaste helgdagskläder och förgyllda stoffar var behängd med läckra gula plommon, omkring hvilka en hel svärm små sparfvar och grönsiskor flaxade, hvar liten fogel med en lång trådsända om benen fastbunden vid helgonbilden. Framföre lågo axelbreda karlar på knä, klädda som banditer, dunkande sig för bröstet korsvis med knytnävarne. Jag kände mig dock icke mycket rörd till andakt.

Nästan mera uppbyggelse hade jag på eftermiddagen af att se tjurfäktningen och profven på manlig dristighet der. Man kunde alls icke misstaga sig på, att de vilda flåsande tjurarne, som der uppträdde, voro en sorts lekamrater, som det icke var värdt att försöka binda med trådsändar om benen, och det måste åtminstone bekännas, att det är ett lifligt skådespel att se de kraftfullaste utbrott af dessa vilddjurs ilska beherskas af den orädda fäktaren, som leende blottställer sig för faran att genomborras af de blodiga hornen, endast förlitande sig på sin smala, spetsiga klinga. — Men under det han roar sig på det sättet, duger det icke för honom att vara tankspridd och lättretad. Jag såg exempel derpå här. Det var bland tjurarne i synnerhet en, som visade sig särdeles svärhandterlig, och som jag tyckte hafva hvassare horn, starkare klöfvar och mera geni än de öfriga, hvarför han också var en publikens gunstling, som vid hvarje tillfälle

applåderades mer än tjurfäktaren, och jag tillstår att äfven mig tycktes det att tjuren spelade sin rol mycket bra. Sådant är retande, fostrar afundsjuka, och i detta fall såg man tydligt, att det till och med hade ledt till dödligt hat, och att matadoren icke var mindre ilsken än tjuren. Men att blifva ursinnig räknas icke en tjurfäktare till någon merit, i synnerhet om det så förblindar honom, att han icke längre ser sitt eget bästa och icke förmår döda sin motståndare elegant och efter konstens regler. Den öfverretade Pacco hade också, som det tycktes, förlorat all fattning. Publiken hvisslade och vrålade, och det nästan hvirflade skällsord omkring honom, när han, blek som ett lik, gick fram midt i banan och gaf upp spelet med att kasta ifrån sig värjan, — den en annan med mera nerv tog upp för att göra ända på den blodiga leken.

Dagen efter slutades marknaden, och Cuença blef igen samma tystlåtna ort som förut. Kometen var ännu kvar med sin svans, men bondfolket hade troppat af med de sina och efter dem lurendrejare, lindansare och öfriga artister och virtuoser. Det dröjde icke heller länge förrän också vi hade fått vårt pick och pack i ordning och sutto i den förspända forvagnen. Afskedet hade kunnat vara mera rörande. Likväl viftade öfverstelöjtnantskan med näsduken från fönstret, señorita Agada vindade med ögonen lika oförsigtigt som alltid och Modesta vinkade med solfjädern — men slängkyss finga vi ej från någon annan än döfstummen.

Det var till Valencia som vi nu voro på väg och dit vi i sinom tid anlände, och Fonda del Cid kallades värds-
huset, der vi togo in, beläget i närheten af katedralen.

Af bref, som jag hade fått i Madrid, visste jag, att vännen Tyrie fans i Valencia, eller rättare sagdt Grao, som ligger en halftimmes väg derifrån nere vid hafvet.

Knappt voro vi således på morgonen installerade i Fonda del Cid, förr än vi skaffade oss en »tartana», ett slags täckvagn, egendomlig för Valencia, och begåfvo oss på väg ner åt kusten, hvarest vi efter litet letande bland de vackra villorna innan kort ordentligt påträffade vår engelske väns bostad och honom sjelf så solbränd, frisk och munter som alltid. Han hade skaffat sig ett litet hvitt stenhus med veranda, trädgård, tält, kök, pigor och allt tillbehör — snyggt och städadt. Vi funno honom just uppstigen från frukostbordet sittande under en spalier af vinrankor emellan ett par skuggrika plataner och rökande sin havannacigarr, klädd i sin runda vida halmhatt och sina luftiga sommarkläder, så sans souci som någon plantageegare på Cuba.

Som jag hade väntat, fann jag der mi señora Amalia med honom. Spanska, andalusiska, sevillana, morena, qvick som en eld, med svarta gnistrande ögon och

il naso profilato,
la bocca un tantino
po tiene un musino
che sempre vo parlar;
ognuno che la sente
pagara un Zecchino — etc.

som det heter i den neapolitanska visan. Dertill praktigt glänsande flätor, smärt och lång, med en smeksam gång som kattungens på sina sammestassar, små skospetsar och spännen — nog af, hvem kunde undra på, att Tyrie, som hade en brinnande passion för allt som liknade romantiska äfventyr, alls icke dragit i betänkande att i Sevilla köpa två biljetter på diligensen och i tysthet fara bort med en så vacker flicka som Amalia — utan att säga farväl till någon af familjen. Det är icke rätt, jag vet det — det är hvarken beskedligt eller ordentligt, men Cupido med vingar, bland rosor och myrten, är en hedning, som litet bryr sig om prestkragar och polisbetjenter och som skjuter sina pilar, utan att fråga pappa eller mamma om råd hur han bör sigta, och

som allra först jagar på flykt hvarje ledsam gråskäggig profet, som vill prata om, hur den yra dansen kommer att slutas.

Det var i högsommaren; Grao är en liten badort, och det var kanhända för helsans skull som vårt ungherrskap hade tagit sin tillflykt dit. Vare dermed hur som helst — sjöluften var förtjusande, och Medelhafvets salta solglittrande vågor tycktes täfla om att högt på sandbrädden få bjuda på blomman af sitt skum, medan längre ut det djupa vattnet, genomskinligt som safir, speglade den skinande luften och de lätta silfverskyarne, sväfvande på blåa himmelen. Med sådant sällskap rundt omkring och i sådan friskhet är det ljuftigt att få tumla om bland de lekande böljorna i fragga och stänk och andas in helsa och dyka hufvudstupa och skjuta upp igen och fnysa och frusta som den värste Triton.

Vi spisade middag hos Tyries och foro på qvällen tillbaka till Valencia. Jag kände temligen bra till Valencia sedan forna tider, och mycket kom nu igen i minnet af hvad som då roat mig der. De första dagarne besågos märkvärdigheterna, tafior, kyrkor och kloster, och balkongerna med törnrosknoppar, nejlikor och annat. Ett par vänner, Harry Johnson och Melby, voro också komna och bodde i vårt hotell. En afton voro vi allasamman på spektaklet i en loge. Det spelades opéra comique eller, såsom det på spanska kallas, zarzuelas, med sång och dans. Rätt muntert; öfverflöd af luktvatten och välbelättna småleenden, tillräckligt med silfverskir, pomada och smink, qvicka ben och kastagnetter. På en af raderna såg jag signora De Bezzi, den italienska sångerskan, med don Luis och hela släkten, men jag gick icke upp till dem. Min franske vän Guesdon, som också hade lefvat i samma Noaks ark i Sevilla som jag och De Bezzi, träffade jag äfven i Valencia. Han irrade nu omkring för att teckna af städerna på den spanska halfön, »au vol d'oiseau», för ett stort litografiskt arbete, som sedan utkom vid boulevarden. Han hade redan, som han sade,

tecknat halfva Europa i fogelperspektiv, men bekände, att han det oaktadt icke lärt känna det i detalj annat än helt flygtigt.

Med sådana bekantskaper och studier var uppehållet i Valencia icke så särdeles olustigt, men det roade mig likväl mera att fara ut till Grao, och jag var der nästan dagligen. Tyrie hade bedt mig måla den charmanta Amalias porträtt, och för ro skull ritade jag äfven der ett porträtt af en hennes amiga, Luisa, en blondin af den sorten som så mycket beundras i Spanien och som äfven i andra länder är värderad, med hvita axlar och röda läppar, valenciensk dräkt, håret uppbundet och uppstruket och fästadt med långa guldnålar genom flätorna, snörlif och silfverstickingar och hvitt perlband omkring den mjellhvita halsen, fylligheter och eleganta konturer, — med ett ord en mogen persika, färdig att falla från qvisten.

Men — hvad är det värdt att försöka beskrifva med svart bläck hvad som icke en gång kan målas med färg, må man väl utropa; likväl är det kanske icke heller värdt att allt för strängt klandra den, som icke nekat att visa sina glada erinringar, äfven om de skulle hafva bleknat med tiden; det vore kanske rättare att deri åtminstone se ett hjertelag, som vill andra så väl som sig sjelf.

Till slut kunde vi icke vara qvar längre hvarken i Valencia eller Grao, ty till och med dit komma ibland bref med posten, och några sådana föllo nu i Tophams händer och gjorde honom otålig att komma hem till England, och jag följde med.

Nära två dagar och två nätter dröjde det, innan vi hunno fram till Barcelona, hvarest endast rastades tillräckligt för att få våra pass viserade för Frankrike. Vi reste sedan direkte till London, mycket ordentligt, fast jag under vägen tydligt märkte, hur oupphörligt mina gladaste tankar voro färdiga att vid första tillfälle vända om igen till det soliga Spanien.

Innehåll.

	Sid.
Paris (1839—41). Resa från Sverige. — Ankomst till Paris. — Hôtel de Beauvais. — Louvren. — Gudstjenst i Notre Dame. — Stora Operan. — Lifvet på Boulevarden. — Julafton. — Jardin des plantes. — Sysselsättningar i Paris. — Utom Barrieren. — Svenskar i Paris. — Utfärd till Versailles. — Louis Philippe. — Uppror. — Nunnekloster. — I trakten af Paris.	1.
Från Paris till Rom (1841). Afresa från Frankrike. — Schweiz. — Isola bella. — Kapuciner munk. — San Ambrogio i Milano. — Resa från Milano till Genua. — Åskväder i Genua. — Resa till Livorno. — I Florens. — Resa med vetturin till Rom.	29.
Rom (1841—42). Pantheon och Peterskyrkan. — Fogelberg. — Vänner. — Roms Campagna. — Konstabetraktelser. — Thorwaldsen. — Skulptur. — Overbeck.	39.
Neapel, Florens, Venedig (1842). Resa till Neapel. — Besök i Pompeji. — Vesuvius. — Från Neapel till Florens. — Sjukdom. — Venedig. — Venetiansk målning. — Återresa till Neapel. — Castellamare. — Klostret Camaldoli. — Utsigten öfver Golfo di Napoli.	47.
Rom (1842—45). Mille Högqvist. — Luftslott. — Första intryck af Rom. — I Tivoli. — Villa Adriana. — Villa d'Este. — I Sabinska bergen. — I Subiaco, Cervaro och Olevano. — Underverk i Genazzano. — Corpus Domini. — Kung Ludvig af Bayern. — Oktoberfesterna. — Berninis fontän. — La Farnesina. — Svensk boksamling. — Välgörenhetsförening. — Katakomberna. — La Settimana Santa. — Cervaro-festen. — Karnevalen i Rom. — Ett nunnekloster.	60.
Rom och Neapel (1846—49). Galleria Borghese och Vatikanen. — Gregorius XVI:s död. — Konklaven. — Gli Burattini. — Frascati. — Villa Albani. — Befaradt upplopp. — Nationalgarde. — Utflykt till Neapel. — Besök i Herculanium. — På Vesuvius. — Teatro San Carlino. — Pulcinella galen af kärlek. — Klostret San Isidoro, klostermiddag. — Folkets obelåtenhet. — Det stora fängelset. — Father Prout. — Gustavo Modena som Dante. — Jordbäfning. — Mordet på greffe de Rossi. — Upplopp. — Påfvrens flykt. — Äfventyr på gatan. — Monte Palatino.	85.
Spanien: Barcelona, Valencia (1849). Barcelona. — Operan. — Barndop. — Procession. — Ankomst till Valencia. —	

- Valencias katedral. — Alameda. — Klädedrägter. — Visiter. — Målareakademien. — Aftonsällskap. — Krucifix i kyrkan de los Martires. — Don Pedros studio. — Universitetsbiblioteket. — Den gamla stadsporten. — Modeller. — Hos signora Rita. — Färd till Murviedro. — Saguntum. — Romerska ruiner. — Afsked från Valencia. 116
- Malaga, Granada (1849).** Alicante och Cartagena. — Malaga. — Catalinita. — Zigenartält. — Quesadas visor. — Cubis föreläsning. — Doktor v. Frank. — Färd från Malaga. — Ankomst till Granada. — Första besöket i Alhambra. — Generalife. — I Granada. — Granadas katedral och kyrkor. — Besök hos Carmen. — Tjurfäktning. — Smultronfrukost i Generalife. .... 138.
- Alhambra (1849).** Flyttning till Alhambra. — Spanien och Italien. — Moriska inskrifter. — Alhambras invånare. — Torre de la Cautiva. — Den moriska prinsessan. — Natliga bad. — Fästningsfängsen. — Folkklif vid Darro. — La gitana. — Fru Arabal. — Alhambras förtrollning. — Hofbal i Alhambra. — Zigenarbal. — Procession i Granada. .... 162.
- Alpujarras (1849).** Hyrkusken Napoleon. — Färd till Monte Sacro. — Sierra Nevada och Vega'n. — En venta. — Lanjaron. — Orjiba. — Den moriska ruinen. — Ovädret. — Don Alfonso. — Sagan om studentens ring. .... 178.
- Sierra Nevada.** Bergvandring. — El Picacho. .... 204.
- Från Granada till Sevilla (1849).** Afresa från Granada. — Gibraltar. — Tarifa. — Cadix. — Guadalquivir. .... 210.
- Sevilla (1849).** La Giralda. — Katedralen. — Alcazar. — La Caridad. — Maria Francisca och hennes familj. — Don Frederico Ludwig. — Sevillas artister. — Begrafning i katedralen. — Madonnabilden. — Landtlig utflygt. — Casa de huespedes. — Bal hos Miguelito. — Alfred Dehodenqc. — Don Fredericos arbetsrum. — La Pelucquera. .... 214.
- Triana (1849).** Tertulia. — Pepas kärleksöden. — Promenader. — Krokodilen i katedralen. — Don Fernando Osorio. — Sjökaptenens äfventyr. .... 238.
- Sevilla (1850).** Pilgrimsfärd. — Spanskor och gitanas. — Engelsmän i Sevilla. — Begrafning i Triana. — Båtfärd. — Casa de pupilos. — Conchetta. — Själamessor i Santa Clara. — Evelinas lektioner i målning. — Brunnssällskap i el Retiro. — Cervantes och Murillo. — Sevillas målareakademi. — Pinturas de Feria. — Murillos ungdom. .... 247.
- Sevilla.** Utflygt till Cordova. — Conchettas bikt. — Santi Ponce och Italica. — Afrättning. — Arkebusering. — Antonitas vigsel. — Trolldom. — Los Seises. — Santa Justa och Santa Rufina. — El Encierro. — Vidal. — Padre Ruy Vargas. — Majolica. — Nunneinvigning. — Jagtparti. — Familjen de Bezzi. — Zigenarbaler. — Gerhardt. — La huerta del molino. — Undergörande vatten. — Evelina. — El Chatos död. .... 272.
- Sevilla.** Flyttning till Triana. — Vilda tjurar på Trianabron. — La feria vid Omnium Sanctorum. — Sevillas teatrar. —

- Målningssalleriet. — La Feria de Sevilla. — Bal hos Felix Garcia. — Mariquitas namnsdag. — Kortspel. — En tom balkong. — Bokhandlaren Silva. .... 306.
- Från Sevilla till Madrid.** Resa från Sevilla. — Cordova. — La Mesquita di Cordova. — Baylen. — Granada. — Åter i Alhambra. — Zigenarband i Carmens trädgård. — Möte med Arabal. — Promenad i Granada. — Diligensresa till Madrid. .... 323.
- Madrid.** Målningssalleriet. — Plageman. — Madrid och Sevilla. — En galera. — Goyas teckningar. .... 341.
- Toledo, Cuença, Valencia.** Toledo. — Don Vicente, señora Rosalia och tia Magdalena. — Målning i katedralen. — Klostret San Juan de los reyes. — Teotocopoli. — Resa till Madrid. — Cuença. — Parador de San Francisco. — Marknaden i Cuença. — Tjurfäktning. — Tyrie och Amalia. — Grao. — Valencia. — Färd från Spanien. .... 350.

Monumental de la Alhambra y Generalife
CONSEJERÍA DE CULTURA